

ความต้องการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ ในจังหวัดอุบลราชธานี

Media Exposure Needs for Flood Monitoring among Inhabitants in Riverside Areas, Ubon Ratchathani Province

วิชุดา สวัสดิ์ สังข์ทองกลาง^{1*} และปณิสญา อธิจิตตา¹

Wichuda Sawatdee Sangthonglang and Panisaya Atijitta

^{1*} สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Communication Arts, Faculty of Business Administration and management,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: Wichuda.s@ubru.ac.th

Received: 30/01/2025 Revised: 20/03/2025 Accepted: 17/04/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัย จังหวัดอุบลราชธานี 2) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ ในจังหวัดอุบลราชธานีตามลักษณะประชากร 3) ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิด อุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี และ 4) แนวทางพัฒนาการสื่อสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวัง การเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีส่วนในการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี ประชาชนในพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานีที่ประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้งและผู้นำชุมชน ผลการวิจัย ในส่วนเชิงคุณภาพพบว่า การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี ประชาชน ในพื้นที่มีความต้องการรับรู้ข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านสื่อสารโดยผู้นำชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัย เชิงปริมาณที่พบว่า ประชาชนในพื้นที่ริมน้ำมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ในระดับบ่อยครั้งมาก ($\bar{X}=3.89$) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องการแจ้งแผน การเปิดศูนย์ผู้ประสบภัยในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ของประชาชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี สื่อบุคคลที่อยู่ในพื้นที่และใกล้ชิดกับชาวบ้านอย่างผู้นำชุมชน จึงมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเตือนเฝ้าระวังภัย ผ่านสื่ออย่างหอกระจายข่าว รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ควรมีการกำหนดงบประมาณเพื่อซ่อมหอกระจายข่าวหมู่บ้านให้อยู่ในสภาพใช้งานได้

คำสำคัญ : การรับรู้ข่าวสาร สื่อ การเฝ้าระวังอุทกภัย ประชาชนพื้นที่ริมน้ำ

Abstract

Objectives of this research were 1) to study media channels releasing inundation monitoring news and information in Ubon Ratchathani Province; 2) to examine media exposure of inhabitants in riverside areas, Ubon Ratchathani Province regarding inundation monitoring according to demographic characteristics; 3) to investigate the media exposure needs of these inhabitants for inundation monitoring based on demographics; and 4) to propose guidelines for the development of media channels to release inundation monitoring news and information to inhabitants in riverside areas, Ubon Ratchathani Province. This study employed mixed-methods approach through both qualitative and quantitative research. The sample consisted of representatives from public authorities involved in inundation monitoring, inhabitants of riverside areas frequently affected by seasonal inundation and community leaders. Qualitative research revealed that inhabitants required media channels for inundation monitoring news through community news towers, as communicated by community leaders. This was consistent with results of quantitative research, which indicated that these inhabitants had media exposure to inundation news released via community news towers at a very frequent level ($\bar{X}=3.89$). Furthermore, most of them expressed media exposure need for news about inundation relief operations centers at a high level ($\bar{X}=3.52$). Guidelines developed for improving media channels to release inundation monitoring news in Ubon Ratchathani Province emphasized crucial role of community leaders as personal media in alerting inhabitants to inundation situations through community news tower. Therefore, it is recommended that the government should prioritize community news towers with maintenance budget.

Keywords: Needs of News Perception, Media Channels, Flood Monitoring, Inhabitants in Riverside Areas

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในฤดูน้ำหลาก เนื่องจากมีภูมิประเทศลักษณะเป็นแอ่งรวมแม่น้ำมูล แม่น้ำชี และแม่น้ำโขง (ประจักษ์ บุญอารีย์, 2544) แม่น้ำมูลมีแหล่งน้ำเริ่มต้นมาจากเขาอีसान จังหวัดปราจีนบุรี ไหลผ่านจังหวัดนครราชสีมา และรวมน้ำจากแอ่งโคราช ไหลผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และปลายทางที่จังหวัดอุบลราชธานี รวมความยาว 641 กิโลเมตร แม่น้ำชีมีต้นกำเนิดจากทิวเขาพังเหยเขตภูเขียว ไหลจากจังหวัดชัยภูมิมายังจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และปลายทางที่จังหวัดอุบลราชธานี มีความยาวรวม 765 กิโลเมตร แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่มีต้นกำเนิดจากที่ราบสูงทิเบต เกิดจากการละลายของธารน้ำแข็งไหลมาเป็นแม่น้ำผ่านประเทศจีน ประเทศเมียนมา ประเทศลาว ประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนาม มีความยาวทั้งหมด 4,909 กิโลเมตร แม่น้ำมูลและแม่น้ำชีมีจุดบรรจบกัน

ที่หาดวังยาง บ้านวังยาง ตำบลบุ่งหวาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่รับปริมาณน้ำที่ไหลผ่านประมาณ 64,381 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที หรือ 24,000 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น 120,258 ตารางกิโลเมตร มีลำน้ำสำคัญ ได้แก่ ลำเซบก ลำเซบาย ลำโดมน้อย ลำโดมใหญ่ ห้วยตุงลุง และลำห้วยที่ขนาดเล็กที่สำคัญอีกจำนวนมาก ไหลจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก ไปบรรจบกับแม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี (เช่น ศรีสวัสดิ์, 2545) แม่น้ำโขงจะมีปริมาณสูงในเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม ขณะที่แม่น้ำมูลและแม่น้ำชีก็จะมีปริมาณสูงจากปริมาณน้ำฝน การมีน้ำหนุนสูงของแม่น้ำโขง และมวลน้ำจำนวนมากจากแม่น้ำมูลและแม่น้ำชีที่ไม่สามารถระบายออกได้ เป็นสาเหตุของการเกิดอุทกภัย ในหลายพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ

การเกิดอุทกภัยใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานีเกิดขึ้นใน พ.ศ. 2481 พ.ศ. 2521 พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2562 และ พ.ศ. 2565 ใน พ.ศ. 2545 ระดับแม่น้ำมูลล้นตลิ่งอยู่ที่ 115.77 เมตรระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) ใน พ.ศ. 2562 ระดับแม่น้ำมูลล้นตลิ่งอยู่ที่ 115.88 เมตรระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) มีพื้นที่น้ำท่วมตั้งแต่บริเวณท้ายเขื่อนราศีไศลจนถึงเขื่อนปากมูล รวมถึงแม่น้ำชีและลำน้ำสาขาที่ไหลเข้าแม่น้ำมูล ขณะที่อุทกภัยใหญ่ใน พ.ศ. 2565 สัปดาห์ที่ 9 ตุลาคม 2565 รายงานสถานการณ์น้ำท่าแม่น้ำมูล ที่สถานี M.7 สะพานเสรีประชาธิปไตย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อเวลา 06:00 น. ระดับน้ำวัดได้ 116.43 เมตรระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) ซึ่งนับว่าเป็นปริมาณที่สูงที่สุด และมีแนวโน้มที่จะเกิดอุทกภัยซ้ำในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่ริมน้ำที่ได้รับผลกระทบจากน้ำเอ่อล้นช่วงฤดูฝน ได้แก่ อำเภอเขื่องใน อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอน้ำยืน อำเภอบุญทริก อำเภอเดชอุดม อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอเหล่าเสือโก้ก อำเภอดอนมดแดง และอำเภวารินชำราบ (สำนักงานชลประทานที่ 7, 2566)

จากงานวิจัยของเอกราช บุญเรือง และคณะ (2563) ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพในการลดความเสี่ยงด้านอุทกภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานีและเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ข้อจำกัดในการจัดการอุทกภัยด้านหนึ่งคือ การแจ้งเตือนภัยที่ยังไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับชุมชน แม้ว่าจะมีการแจ้งเตือนภัยผ่านทางรถประชาสัมพันธ์ของเทศบาล สถานีวิทยุของเทศบาล เสียงตามสายของชุมชน เว็บไซต์ของเทศบาล และผ่านทางสื่อบุคคลอย่างคณะกรรมการชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ข้อเสนอแนะของงานวิจัยเสนอว่า ควรปรับปรุงการแจ้งเตือนภัยให้มีความน่าเชื่อถือ รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานแหล่งข่าว เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน รวมถึงข้อมูลที่สามารถรับรู้และเข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาพัฒน์ เลิศอำนาจกิจเสรี (2567) และทิพย์สุดา ภูมิพาณิชย์ และคณะ (2560) ที่เสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการติดตั้งระบบแจ้งเตือนภัย รวมถึงมีการสื่อสารผ่านการจัดอบรมซักซ้อมก่อนการเกิดภาวะฉุกเฉิน เพื่อทราบถึงภัยที่มาจากอุทกภัยและการรับมือ

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี ขณะที่ด้านการสื่อสารข่าวสารการเฝ้าระวังอุทกภัย มีการสื่อสารผ่านหน่วยงาน ได้แก่ สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานี และมีการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นและสื่อมวลชนระดับชาติ เพื่อสนองตอบความจำเป็นในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในการรับมือกับการเกิดอุทกภัย โดยการรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่น สื่อมวลชนระดับชาติ ผ่านช่องทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ รวมถึงรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน ข้าราชการ บุคลากรเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสื่อและช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และความต้องการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานีตามลักษณะประชากร ทั้งนี้เพื่อนำเสนอข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการใช้สื่อที่เข้าถึงประชาชนที่เฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัย จังหวัดอุบลราชธานี
- 2) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ ในจังหวัดอุบลราชธานีตามลักษณะประชากร
- 3) ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ ในจังหวัดอุบลราชธานี
- 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการสื่อสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี

1.3) คำถามการวิจัย

- 1) การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี มีการเผยแพร่ผ่านสื่อและช่องทางใดบ้าง
- 2) ลักษณะประชากรของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ และพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร
- 3) ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร
- 4) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ควรเป็นอย่างไร

2. การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

วชิรวัชร งามละม่อม (2558) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ถือเป็นความหลากหลาย และแตกต่างเกี่ยวกับบุคคล เช่น เพศ อายุ และสถานภาพ โดยแสดงถึงความเป็นมาของแต่ละบุคคลจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความแตกต่างนี้สามารถบ่งชี้ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกที่ต่างหาก การตัดสินใจแตกต่างกัน มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือความเป็นมาของบุคคล

ดังนั้นลักษณะทางประชากรศาสตร์ จึงหมายถึง ความหลากหลาย เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ จะบ่งบอกลักษณะเฉพาะของบุคคล ช่วงเวลาที่เปิดรับข่าวสาร ในบางกรณีคนที่มืออาชีพอย่างหนึ่งแต่อาจจะไปรวมกลุ่มกับคนที่มืออีกอาชีพหนึ่งก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้ความสนใจของเขาขยายวงกว้างออกไป

2) แนวคิดการสื่อสารชุมชน

พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์ (2559) ได้สรุปลักษณะของการสื่อสารชุมชนไว้ว่า การสื่อสารชุมชนคือ กระบวนการที่เกิดขึ้นของกลุ่มคนในชุมชน มีการถ่ายทอดและรับรู้สารระหว่างกัน ผ่านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อที่สามารถเปิดรับ และเข้าถึงได้ในชุมชนที่ตั้งอยู่ในแหล่งพื้นที่ทางกายภาพ หรือพื้นที่ทางจิตใจที่กลุ่มคนซึ่งมีความสนใจร่วมกัน โดยที่มีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นการป้อนกลับหรือโต้ตอบกัน เพื่อให้เชื่อมโยงผูกพันกันแล้วก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการสื่อสารชุมชน จึงมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากการสื่อสารอื่น ซึ่งลักษณะของการสื่อสารชุมชน พิจารณาจากองค์ประกอบการสื่อสาร 6 ส่วน ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร การป้อนกลับ และผลของการสื่อสาร ทั้งนี้ อัครวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2564) อธิบายเครือข่ายตามแนวตั้งว่ามีลักษณะเป็นช่วงชั้น มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน มีองค์กรที่มีสถานภาพสูงกว่า และอยู่ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรที่เป็นลูกข่าย การสื่อสารมีลักษณะการสื่อสารแบบแนวดิ่ง (Top-down Communication) เช่น จังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งการ

ไปยังอำเภอโดยมีนายอำเภอเป็นผู้รับการสั่งการ เป็นต้น เครือข่ายตามแนวนอน เป็นเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เท่าเทียมกัน แลกเปลี่ยนความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อาจมีองค์กรกลางทำหน้าที่ประสานระหว่างเครือข่าย การสื่อสารมีลักษณะเป็นแบบแนวนอน (Horizontal Communication)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตพื้นที่ชุมชน สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น "ขอบเขตภายในชุมชน" และ "ขอบเขตภายนอกชุมชน" ทิศทางการไหลของข่าวสารจึงแบ่งออกได้เป็น 3 ทิศทาง ได้แก่ 1) การไหลของข่าวสารจากสื่อภายนอกเข้ามาสู่ชุมชน 2) การใช้สื่อเพื่อเรื่องราวของชุมชนออกไปสู่บุคคลภายนอกชุมชน และ 3) การใช้การสื่อสารเพื่อให้คนในชุมชนสื่อสารกันเอง

ดังนั้นการสื่อสารชุมชนควรเป็นไปในรูปแบบการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) มีการผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้ส่งสารและรับสารกันอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การถ่ายทอดและรับรู้สารระหว่างกัน ผ่านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อที่สามารถเปิดรับ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงและเกิดการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของคนในชุมชน

3) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

วราศรี อัจฉริยะเดชา (2558) กล่าวว่า การสื่อสารนำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนหรือการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของมนุษย์ ข้อมูลข่าวสารที่มนุษย์เปิดรับจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณากิจกรรมตัดสินใจ และตอบสนองความต้องการของตนเอง เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากขึ้นเท่าไร ก็มักจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการในการตัดสินใจนั้น มากขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มนุษย์เลือกเปิดรับมักขึ้นอยู่กับขอบเขตความสนใจ และสิ่งที่พิจารณาแล้วว่ามีความประโยชน์กับตนเองเท่านั้น

อริสรา รุ่งนทรรัตน์ ชรินทร์สาร (2561) กล่าวว่า กระบวนการสื่อสารจะประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) จากองค์ประกอบที่กล่าวมาหากผู้รับสารมีความไม่พร้อม ไม่เข้าใจสื่อ การสื่อสารก็จะไม่ประสบความสำเร็จ

ดังนั้นพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกิดจากความต้องการและการเลือกรับข่าวสาร การเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ประกอบด้วยการกรองบางสิ่งที่อยู่ภายในตัวของบุคคล ซึ่งมีผลให้บุคคลต้องกระทำ เคลื่อนไหว หรือมีพฤติกรรมในลักษณะที่มีเป้าหมาย

4) ทฤษฎีการใช้ประโยชน์

อังศร คชะวังศรี (2566) กล่าวถึงทฤษฎีการใช้ประโยชน์ว่า ผู้รับสารเป็นผู้กำหนดความต้องการใด ๆ ในการสื่อสารเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเอง ผู้รับสารจะเลือกใช้สื่อและรับเนื้อหาข่าวสารที่สามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของตน ทั้งนี้ ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อเป็นทฤษฎีทางสังคมและจิตวิทยาที่ศึกษาการกระทำด้านการสื่อสารของมนุษย์ ถูกขับเคลื่อนโดยความต้องการและสิ่งจูงใจ มนุษย์เราติดต่อสื่อสาร และใช้สื่อเพื่อเติมเต็มความต้องการและสิ่งที่จูงใจของตนเองจะแสวงหาสื่อและเนื้อหาอย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจเฉพาะตนเอง จะเห็นว่าผู้รับสารในทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อจะเป็นผู้กำหนดและเป็นศูนย์กลางของการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ โดยมุ่งตอบคำถามที่ว่า “ผู้รับข่าวสารทำอะไรกับสื่อ” (พีระ จิโรสถ, 2557)

ดังนั้นการใช้ประโยชน์ คือ การใช้สื่อเพื่อช่วยตอบสนองความต้องการ ความพึงพอใจของผู้รับสาร เรียงลำดับตามความสำคัญได้จากความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการความเคารพนับถือ และความต้องการความสำเร็จในชีวิต โดยเน้นที่ความสำคัญของผู้รับสารในฐานะที่เป็นปัจจัยหลักในการที่จะตัดสินใจเลือกใช้สื่อที่สามารถสนองต่อความต้องการของบุคคล จนนำไปสู่ความพึงพอใจแก่ผู้รับสาร และอาจพฤติกรรมต่อการเปิดรับสื่อประเภทเดียวกันในครั้งต่อไป

5) แนวคิดทฤษฎีอุทกภัย Sendai Framework

กรมอุตุนิยมวิทยา (2565) ให้ความหมายอุทกภัยว่า เป็นภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมหรือน้ำท่วมฉับพลัน มีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน โดยมีสาเหตุมาจากหย่อมความกดอากาศต่ำ พายุหมุนเขตร้อน ได้แก่ พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น ร่องมรสุมหรือร่องความกดอากาศต่ำ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และการเกิดเหตุเขื่อนพัง

แนวทางการจัดการอุทกภัยตามกรอบเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030) หรือกรอบการดำเนินงานเซนได คือ กรอบการดำเนินงานสำหรับการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573 ที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติกว่า 187 ประเทศ ให้การรับรองเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2558 ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติครั้งที่ 3 ที่เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น โดยได้รับการจัดการให้เป็นพิมพ์เขียวของโลกในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ มีระยะเวลาในการดำเนินงาน 15 ปี เป็นผลจากการทบทวนการดำเนินงานของประเทศสมาชิก ภายใต้กรอบการดำเนินงานเฮียวโกะ (Hyogo Framework for Action: HIFA) ที่เคยใช้เป็นกรอบสากลในการดำเนินงานด้านภัยพิบัติ ในระหว่าง พ.ศ. 2548-2558 ประกอบกับประสบการณ์ และความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้ได้เนื้อหาที่เน้นแนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ กล่าวคือ การป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิม เน้นมาตรการและวิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและลดความล่าช้า ความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุ และการฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพได้อย่างรวดเร็วและดีขึ้นกว่าเดิม (สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2565)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกราช บุญเรือง และคณะ (2563) ศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพในการลดความเสี่ยงด้านอุทกภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานี เพื่อศึกษาวิธีการลดความเสี่ยงด้านอุทกภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองวารินชำราบ ศักยภาพและข้อจำกัดในการจัดการอุทกภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองวารินชำราบ และเสนอแนะแนวทางและมาตรการการเสริมสร้างศักยภาพในการลดความเสี่ยงด้านอุทกภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานีและเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองวารินชำราบ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวม 22 คน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอุบลราชธานี รวม 2 คน และผู้นำหรือตัวแทนชุมชนในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย รวม 51 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย การสังเกต การสำรวจ และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่ม การแยกแยะ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลนครอุบลราชธานีและเทศบาลเมืองวารินชำราบ มีวิธีการลดความเสี่ยงอุทกภัยเชิงโครงสร้าง เช่น การใช้พนังกั้นน้ำ และไม่ใช่เชิงโครงสร้าง เช่น การตรวจวัดระดับน้ำ การแจ้งเตือนการอพยพ และการมีแผนเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ทั้ง 2 เทศบาลมีศักยภาพในการจัดการอุทกภัยเป็นอย่างดีในช่วงระหว่างเกิดอุทกภัย แต่มีข้อจำกัดในการจัดการอุทกภัย เช่น การไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณมาใช้ในการจัดการอุทกภัยก่อนการประกาศเขตภัยพิบัติ และการแจ้งเตือนที่ยังไม่สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับชุมชน ข้อเสนอแนะต่อเทศบาลในการลดความเสี่ยงอุทกภัยเชิงโครงสร้าง เช่น การยกพนังกั้นน้ำให้มีความสูงขึ้น และการสร้างบ้านสองชั้นให้กับชุมชน ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง เช่น การจัดอบรม การรับรู้ และสร้างความเข้าใจข้อมูลระดับน้ำ การนำข้อมูล และสถิติระดับน้ำท่วมใน พ.ศ. 2562 มาใช้

เป็นฐานในการจัดการอุทกภัยในอนาคต การจัดหาพื้นที่อพยพชั่วคราวเพิ่มขึ้น และการปรับปรุงระบบการแจ้งเตือนการอพยพให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้น

ศุภการ กอผจญ (2565) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของภาพรัฐในการจัดการปัญหาน้ำท่วม กรณีศึกษา เทศบาลอุบลราชธานีปี 2562 พบว่า การศึกษานี้ต้องการศึกษาศักยภาพของรัฐ ในการจัดการปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานีใน ปี 2562 แม้น้ำท่วมในครั้งดังกล่าวจะไม่ใช้การเกิดน้ำท่วมแรก ของจังหวัด แต่อุทกภัยครั้งนี้แสดงให้เห็นศักยภาพในการจัดการปัญหาอุทกภัยของภาครัฐ ว่ามีปัญหและ ผลลัพธ์เป็นอย่างไร จึงได้เริ่มต้นงานวิจัยด้วยคำถามงานวิจัยว่า "ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อศักยภาพรัฐในการจัดการ ปัญหาอุทกภัย ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี ปี 2562" ซึ่งพบว่า นอกจากเรื่องศักยภาพรัฐในการจัดการ ปัญหาอุทกภัยแล้ว ยังมีปัจจัยทางการเมืองเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับศักยภาพของรัฐด้วย งานวิจัยนี้เป็น งานวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพรัฐ ในการจัดการปัญหาอุทกภัย ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี ปี 2562 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพรัฐ ในการจัดการปัญหาอุทกภัย เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมในการจัดการปัญหาอุทกภัย ในผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐมีศักยภาพในการวางแผนรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยเกิดขึ้น และมีศักยภาพ ในการปฏิบัติตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในแผนการรับมือสถานการณ์อุทกภัย แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่ ทั้งในด้านการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ด้านความสามารถในการสร้างความมั่นคงของรัฐ และป้องกัน สิทธิเสรีภาพและความมั่นคงในชีวิตของประชาชน และด้านการมีทรัพยากรที่เพียงพอ ยังมีปัจจัยทางการเมือง ที่เข้ามามีผลต่อศักยภาพรัฐทั้งในระดับการเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ นอกจากนี้งานวิจัยยังกล่าวถึง ข้อเสนอแนะด้านการสื่อสารที่ยังมีข้อจำกัด ควรมีการสื่อสารหลากหลายช่องทาง ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือทางโซเชียลมีเดีย สื่อต่าง ๆ เหล่านี้มีความน่าดึงดูดมากกว่าสื่อของรัฐ และเพื่อแก้ไขปัญหาลดความ ขว่วปลุกกระแส ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บัญชาการเหตุการณ์ควรให้ความสำคัญด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยจัดแถลงข่าวทุกวัน มีช่องทางสื่อสารอย่างทั่วถึง มีการสื่อสารและจัดการไม่ให้หน่วยงานราชการปฏิบัติหน้าที่ ซ้ำซ้อนกัน

บรม มณียศ (2565) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนผ่านการสื่อสารของ ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการประชาสัมพันธ์สารของ ผู้ใหญ่บ้าน 2) ศึกษาวิธีการและปัญหาการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้าน และ 3) ศึกษาว่าประชาชน แต่ละหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในลักษณะพื้นที่ที่แตกต่างกัน รับรู้การประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้านแตกต่างกัน หรือไม่ โดยการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสุ่มตัวอย่างคือผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอเชียงกลาง 5 ราย และประชาชนในหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้ให้ข้อมูล หมู่บ้านละ 3 ราย รวมทั้งสิ้น 20 ราย ใช้กระบวนการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาผ่านระเบียบวิธีการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ใหญ่บ้านใช้เครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบ ได้แก่ หอกระจายข่าว หมู่บ้าน แอปพลิเคชันไลน์ และการประชุมหมู่บ้าน 2) ปัญหาอุปสรรคในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของ ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ ลำโพงหอกระจายข่าวหมู่บ้านเสื่อมสภาพหรือชำรุด ลำโพงหอกระจายข่าวหมู่บ้านไม่ทั่วถึง ทั้งหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านไม่ใช่ไลน์และไม่ได้อ่านข้อความทางไลน์ที่ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ในทันที สัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ประชาชนในหมู่บ้านไม่ได้เข้าร่วมการประชุมหมู่บ้านทุกคน ลักษณะพื้นที่บ้านที่ห่างไกลกันส่งผลให้ไม่ได้ยินเสียงลำโพงหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และ 3) ประสิทธิภาพ การสื่อสารของผู้ใหญ่บ้านต่อประชาชนในหมู่บ้าน ได้แก่ ก่อนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผู้ใหญ่บ้าน จะดำเนินการทำความเข้าใจสาร เรียบเรียงสารใหม่ และจึงนำเสนอสาร โดยประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน

จะทราบสารแตกต่างกัน ดังนั้น ทักษะการประชาสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้านส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนในหมู่บ้านแตกต่างกัน การตั้งหรือไม่ตั้งกลุ่มไลน์ของหมู่บ้านส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนในหมู่บ้านแตกต่างกัน การประชุมหมู่บ้านประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารจากผู้ใหญ่บ้านไม่แตกต่างกัน

3.ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ บุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ สำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี คือ ชุมชนบ้านนาดี ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 คน โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) (สำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7, 2566)

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานีในอำเภอที่ประสบปัญหาน้ำท่วมบ่อยครั้ง ได้แก่ อำเภอโขงเจียม อำเภอเมืองอุบลราชธานี และอำเภวารินชำราบ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีปริมาณน้ำท่าสูงที่สุดในจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 6,856 คน ประชาชนในพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานีในอำเภอที่เป็นจุดเสี่ยงภัยน้ำท่วม โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 17 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สัดส่วนของตำบลที่อยู่ในบริเวณริมแม่น้ำในอำเภอต่าง ๆ (สำนักงานชลประทานที่ 7, 2566) จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ได้แก่ 1) บ้านชุมชนหาดสวนยา ตำบลวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ 2) บ้านชุมชนเกตุแก้ว ตำบลวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ 3) ชุมชนท่าบังมั่ง ตำบลวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ 4) ชุมชนดิงาม ตำบลวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ 5) บ้านไร่ไธ้ ตำบลไร่ไธ้ อำเภอพิบูลมังสาหาร 6) บ้านไร่เหนือ ตำบลไร่ไธ้ อำเภอพิบูลมังสาหาร 7) บ้านไร่กลาง ตำบลไร่ไธ้ อำเภอพิบูลมังสาหาร 8) บ้านแก่งโพธิ์ ตำบลไร่ไธ้ อำเภอพิบูลมังสาหาร 9) บ้านผักหย่า ตำบลไร่ไธ้ อำเภอพิบูลมังสาหาร 10) บ้านสร้างแก้ว ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอพิบูลมังสาหาร 11) บ้านกุดเชียงมุน ตำบลโดมประดิษฐ์ อำเภอน้ำยืน 12) บ้านชำหวาย ตำบลสิริเชียร อำเภอน้ำยืน 13) บ้านโนนสุขสันต์ ตำบลโพนงาม อำเภอบุณฑริก 14) บ้านคำสำราญ ตำบลกลาง อำเภอดงดง 15) บ้านนาดี ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ 16) บ้านนาข่ม ตำบลหนองบก อำเภอเหล่าเสือโก้ก 17) บ้านโอด ตำบลท่าเมือง อำเภอดอนมดแดง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 1) แบบสัมภาษณ์บุคลากรหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
- 2) แบบสอบถามพฤติกรรมและความต้องการเปิดรับสื่อของประชาชนพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี
- 3) คำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานี

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาลงรหัสและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส และพื้นที่อยู่อาศัย โดยนำเสนอในรูปแบบร้อยละ (Percentage) และใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับพฤติกรรม การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และความต้องการรับข่าวสาร

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้สถิติ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) การทดสอบค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างและ คำนวณเฉลี่ยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) สถิติที่ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และความต้องการ รับสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานีของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านการเฝ้าระวังอุทกภัย (Key Informants) สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี

1.1) เอกสารแจ้งในทางราชการ เอกสารหรือหนังสือที่ออกโดยสำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการ ติดตามสถานการณ์อุทกภัย โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 มีเครื่องมือวัดปริมาณน้ำในแม่น้ำมูลเรียกว่า จุด M7 สามารถรับน้ำได้ไม่เกิน 2,300 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที หากปริมาณน้ำมีมากเกินไปจะเข้าใกล้จุดวิกฤติ สำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จะต้องส่งหนังสือรายงานไปยังโครงการชลประทานจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อ ส่งหนังสือไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการไปยังหน่วยงานท้องถิ่น และสำนักงาน ประชาสัมพันธ์จังหวัดรับดำเนินการแจ้งเตือนประชาชน สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี มีบทบาทหน้าที่ส่วนหนึ่งในการส่งหนังสือแจ้งเตือนทางจังหวัด หากมีเหตุอุทกภัยและโคลนถล่มในจุด เตือนภัย โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 มีเครื่องมือเป็นกล้อง CCTV ตรวจวัดระดับน้ำตามสถานีวัดน้ำ สถานีวัดน้ำโขง ในช่วงเฝ้าระวังอุทกภัยจะมีการตั้งคณะกรรมการของภาค ทำหนังสือประสานกับทางจังหวัด และประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นที่ร้องขอการเตรียมพร้อมและความช่วยเหลือ

1.2) สื่อบุคคล สำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี มีบุคลากรที่ทำหน้าที่ เป็นบุคคลสื่อสารเพื่อรับทราบความเดือดร้อนของประชาชน และมีบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคลสื่อสาร เพื่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี มีบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคลที่สื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนในการเฝ้าระวังอุทกภัย และ มีบุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อบุคคลประสานไปยังจังหวัดเพื่อแจ้งเตือนเฝ้าระวังอุทกภัย

1.3) สื่อออนไลน์และสายด่วน โดยสำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี มีการ สื่อสารไปยังประชาชนผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ของสำนักงานชลประทานที่ 7 เฟซบุ๊กแฟนเพจของ สำนักงานชลประทานที่ 7 คลิปยูทูปรายการสำนักงานชลประทานที่ 7 พบประชาชน เพื่อสื่อสารกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภาวะที่ต้องเฝ้าระวังอุทกภัยอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนต้องการรับ ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยเป็นอย่างมาก รวมถึงมีการให้บริการสายด่วนกรมชลประทาน เพื่อเปิดให้ ประชาชนโทรศัพท์แจ้งปัญหาต่อหน่วยงาน

จึงสรุปได้ว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ สำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี มีหน้าที่สำคัญในการสื่อสารไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการทำหนังสือแจ้งเตือนไปยังอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลต่าง ๆ ในพื้นที่เสี่ยงภัย มีลักษณะการสื่อสารแบบเป็นทางการ ในลักษณะบนลงล่าง (Top-down Communication) จากหน่วยงานระดับจังหวัด ลงมายังหน่วยงานระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยหน่วยงานในระดับตำบลอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล จะมีบทบาทหลักในการแจ้งเตือนไปยังผู้นำชุมชน เช่น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น เพื่อสื่อสารแจ้งเตือนต่อไปยังประชาชนผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคล (สื่อบุคคล) เช่น อสม. และประชาชนในหมู่บ้าน หรือการสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อแจ้งให้ประชาชนเตรียมย้ายของขึ้นที่สูง หรือเตรียมการอพยพย้ายที่อยู่ชั่วคราว

2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 คน คือ 1) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) ส.อบต. ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี 3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี 4) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี และ 5) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ตำบลยางสักกระโหล่ม อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า สื่อที่ประชาชนในพื้นที่ใช้มากที่สุดในการเฝ้าระวังอุทกภัยคือ ไลน์กลุ่มของบุคลากรภาครัฐในท้องถิ่น และหอกระจายข่าว โดยบุคคลที่มีหน้าที่สำคัญในการรับข่าวสารและแพร่กระจายข่าวสารคือผู้นำชุมชนอย่างกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

อีกสื่อหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนในหมู่บ้านมีการใช้เพื่อติดตามข่าวสาร คือ เฟซบุ๊กกลุ่มสาธารณะที่แจ้งข่าวในท้องถิ่น และไลน์โอเพนแชท (Line OpenChat) อีกกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการแจ้งข่าวสารและเฝ้าระวังภัย คือกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) นอกจากการแจ้งข่าวสารเพื่อเฝ้าระวังภัยน้ำท่วมแล้ว กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านยังมีหน้าที่สำคัญในการบันทึกระบบข้อมูลครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเปราะบางสำคัญที่มีความจำเป็นต้องรีบอพยพหากเกิดภัยอุทกภัย

แนวทางในการพัฒนาการแจ้งเตือนเพื่อเฝ้าระวังอุทกภัย กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มมีความเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการแจ้งเตือนภัยทางโทรศัพท์มือถือ แต่ทั้งนี้ก็เห็นว่ายังเป็นการยาก เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีสถานการณ์การเฝ้าระวังอุทกภัยที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้สื่อบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ และใกล้ชิดกับชาวบ้านอย่างผู้นำชุมชน จึงมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเตือนเฝ้าระวังภัย ผ่านสื่ออย่างหอกระจายข่าว

แนวทางการพัฒนาอีกประการ กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มมีความเห็นว่าภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องอุทกภัย การเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดอุทกภัย อันตรายที่มาถึงอุทกภัย การระงับโรคภัยที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย รวมถึงการฝึกซ้อมเพื่อรับมือกับอุทกภัย

4.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลในชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย

พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลในชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนในพื้นที่ริมน้ำจังหวัดอุบลราชธานี	ผลการประเมิน		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านประกาศผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน	3.89	0.97	บ่อยครั้งมาก
อสม.แจ้งด้วยตัวเอง	3.26	1.21	บ่อยปานกลาง
เพชบุ๊กร่วมกลุ่มท้องถิ่น	3.02	1.45	บ่อยปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลในชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=1.16) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านประกาศผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านในระดับบ่อยครั้งมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.97) รองลงมาคือมีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือ อสม.แจ้งด้วยตัวเองในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.26$, S.D.=1.21) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเพชบุ๊กร่วมกลุ่มท้องถิ่นในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.02$, S.D.=1.45) ตามลำดับ

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี

ความต้องการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี	ผลการประเมิน		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
ปริมาณน้ำฝนที่คาดการณ์ในรอบปี	3.48	1.12	มาก
ปริมาณน้ำในแม่น้ำมูล-ชี	3.48	1.20	มาก
การแจ้งแผนการเปิดศูนย์ผู้ประสบภัยและที่ตั้งศูนย์ผู้ประสบภัย	3.52	1.18	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความต้องการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลในชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.15) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องการแจ้งแผนการเปิดศูนย์ผู้ประสบภัยและที่ตั้งศูนย์ผู้ประสบภัย ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$, S.D.=1.18) รองลงมาคือมีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องปริมาณน้ำในแม่น้ำมูล-ชี ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$, S.D.=1.20) และมีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องปริมาณน้ำฝนที่คาดการณ์ในรอบปี ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$, S.D.=1.12) ตามลำดับ

5. สรุปผลและอภิปรายผล

5.1 สรุปผล

1) การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี ผลจากการศึกษาการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า บุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้าน

การเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 มีเครื่องมือเป็นกล้อง CCTV ตรวจวัดระดับน้ำตามสถานีวัดน้ำ สถานีวัดน้ำโขง ในช่วงเฝ้าระวังอุทกภัยจะมีการตั้งคณะกรรมการของภาค ทำหนังสือประสานกับทางจังหวัด และประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นที่ร้องขอการเตรียมพร้อมและความช่วยเหลือ เช่น เครื่องสูบน้ำ รถน้ำ รถบรรทุก เรือท้องแบน และเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือประชาชนยามเกิดอุทกภัย

สำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี จะส่งหนังสือรายงานไปยังโครงการชลประทานจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อส่งหนังสือไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการไปยังหน่วยงานท้องถิ่น และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดรับดำเนินการแจ้งเตือนประชาชน มีลักษณะการสื่อสารแบบเป็นทางการในลักษณะบนลงล่าง (Top-down Communication) จากหน่วยงานระดับจังหวัดลงมายังหน่วยงานระดับอำเภอและระดับตำบล โดยหน่วยงานในระดับอำเภอภายใต้นายอำเภอ และหน่วยงานตำบลอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล จะมีบทบาทหลักในการแจ้งเตือนไปยังผู้นำชุมชน เช่น กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น เพื่อสื่อสารแจ้งเตือนต่อไปยังประชาชนผ่านการสื่อสารระหว่างบุคคล (สื่อบุคคล) เช่น อสม. และประชาชนในหมู่บ้าน หรือการสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อแจ้งให้ประชาชนเตรียมย้ายของขึ้นที่สูง หรือเตรียมการอพยพย้ายที่อยู่ชั่วคราว

นอกจากสื่อของทางราชการแล้ว ยังมีสื่อออนไลน์ที่สื่อมวลชนท้องถิ่น และพลเมืองใช้เพื่อแจ้งข่าว เช่น เพชบุ๊กกลุ่มสาธารณะที่แจ้งข่าวในท้องถิ่น ไลน์โอเพนแชท (Line Open Chat) เป็นต้น เป็นสื่อออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเข้าใช้เพื่อรับข่าวสาร และแจ้งข่าวสารได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ทางด้านผู้นำชุมชน มีการใช้หอกระจายข่าว โดยบุคคลที่มีหน้าที่สำคัญในการรับข่าวสาร และแพร่กระจายข่าวสาร คือ ผู้นำชุมชนอย่างกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะรับข่าวสารที่ได้รับมาจากการประชุมอำเภอและจากไลน์กลุ่มบุคลากรหน่วยงานภาครัฐในอำเภอ แล้วนำมาแจ้งประชาชนในหมู่บ้านผ่านหอกระจายข่าว ผู้นำชุมชนมีความเห็นว่าหอกระจายข่าวหมู่บ้านมีความสำคัญอย่างมากในการแจ้งข่าวสาร แม้ว่าหอกระจายข่าวหมู่บ้านจะมีการชำรุดก็จะระดมทุนในหมู่บ้านเพื่อมาซ่อมแซม เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนในหมู่บ้านได้มากที่สุด เนื่องจากประชาชนในหมู่บ้านยังมีประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่มีโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน นอกจากนี้ยังมีสื่อบุคคลที่สำคัญในหมู่บ้าน อย่างเช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ทำหน้าที่แจ้งข่าวสารเพื่อเฝ้าระวังภัยน้ำท่วม อีกทั้งยังมีหน้าที่สำคัญในการบันทึกระบบข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียง บันทึกในแอปพลิเคชันที่พัฒนาโดยกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องรีบอพยพหากเกิดอุทกภัย

2) ลักษณะประชากรของประชาชนพื้นที่ริมน้ำ และพฤติกรรมในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ เพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 28-37 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาคือช่วงอายุ 38-47 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.00 ช่วงอายุ 18-27 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.30 ช่วงอายุ 48-57 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.50 ช่วงอายุ 58-67 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.00 และช่วงอายุ 68 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 8.80 ตามลำดับ อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.50 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง/อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 24.80 และอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 20.80 ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.50 รองลงมาคือระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.00 ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14.50 ระดับการศึกษา

ในระดับน้อยกว่าระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.80 และมีระดับการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่างน้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 29.30 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.50 รายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.50 และสถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่ในสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.25 และมีสถานภาพครอบครัวในสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 46.75

การสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อจากหน่วยงานราชการ ในระดับนาน ๆ ครั้ง หน่วยงานราชการ ได้แก่ สื่อของสำนักงานชลประทานที่ 7 ($\bar{X}=2.09$, S.D.=1.03) สื่อของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 ($\bar{X}=1.95$, S.D.=1.049) และสื่อของสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี ($\bar{X}=1.86$, S.D.=1.05)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชนระดับประเทศเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{X}=2.21$, S.D.=1.11) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ระดับประเทศในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=2.83$, S.D.=1.06) รองลงมา มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก สื่อมวลชนระดับประเทศในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=2.63$, S.D.=1.24) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมในระดับนาน ๆ ครั้ง ($\bar{X}=2.19$, S.D.=1.15) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเฟซบุ๊ก นักข่าวท้องถิ่นในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.02$, S.D.=1.45)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลในชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัย ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=1.16) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านประกาศผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านในระดับบ่อยครั้งมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.97) รองลงมา มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือ อสม. แจ้งด้วยตัวเองในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.26$, S.D.=1.21) มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านแจ้งด้วยตัวเองในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=3.12$, S.D.=1.17) มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือ บุคลากรจาก อบต./เทศบาล แจ้งผ่านวิทยุชุมชนในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=2.84$, S.D.=1.20) และมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคลในชุมชนคือบุคลากรจาก อบต./เทศบาล แจ้งด้วยตัวเองในระดับบ่อยปานกลาง ($\bar{X}=2.82$, S.D.=1.22) ตามลำดับ

3) ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความต้องการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลในชุมชนเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.41$, S.D.=1.15) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องการแจ้งแผนการเปิดศูนย์ผู้ประสบภัยและที่ตั้งศูนย์ผู้ประสบภัยในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$, S.D.=1.18) รองลงมา มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องปริมาณน้ำในแม่น้ำมูล-ชีในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$, S.D.=1.20) มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่อง ปริมาณน้ำฝนที่คาดการณ์ในรอบปีในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$, S.D.=1.12) มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องการระบายจำนวนน้ำในเขื่อน ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$, S.D.=1.14) และมีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องปริมาณน้ำหนุ่นในแม่น้ำโขง ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$, S.D.=1.14) ตามลำดับ

4) แนวทางการพัฒนาช่องทางการสื่อสารผ่านเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แนวทางในการพัฒนาการแจ้งเตือนเพื่อเฝ้าระวังอุทกภัย กลุ่มตัวอย่างในการ

สนทนากลุ่มมีความเห็นว่า รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการแจ้งเตือนภัยทางโทรศัพท์มือถือ แต่ทั้งนี้ก็เห็นว่ายังเป็นการยาก เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีสถานการณ์การเฝ้าระวังอุทกภัยที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้สื่อบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ และใกล้ชิดกับชาวบ้านอย่างผู้นำชุมชน จึงมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเตือนเฝ้าระวังภัย ผ่านสื่ออย่างหอกระจายข่าว รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ควรมีการกำหนดงบประมาณเพื่อซ่อมหอกระจายข่าวหมู่บ้านให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเห็นด้วยกับการพัฒนาแอปพลิเคชันของกระทรวงสาธารณสุข ในการให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ใช้บันทึกข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ และผู้พิการในชุมชน โดยการป้อนข้อมูลลงบนแผนที่ออนไลน์ ทำให้ง่ายต่อการสำรวจและอพยพกลุ่มคนเปราะบางเหล่านี้ก่อนการเกิดอุทกภัย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นว่า ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องอุทกภัย การเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดอุทกภัย อันตรายที่มากับอุทกภัย การระวังโรคภัยที่อาจเกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย รวมถึงการฝึกซ้อมเพื่อรับมือกับอุทกภัย

5.2 อภิปรายผล

1) การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเฝ้าระวังอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการเฝ้าระวังระดับน้ำอย่างสำนักงานชลประทานจังหวัดที่ 7 จังหวัดอุบลราชธานี โครงการชลประทานจังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 11 จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อพบว่าระดับน้ำมีความเสี่ยงเกิดอุทกภัย หน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่ในการส่งหนังสือรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการไปยังหน่วยงานท้องถิ่น และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดรับดำเนินการแจ้งเตือนประชาชน มีลักษณะการสื่อสารแบบเป็นทางการ ในลักษณะบนลงล่าง (Top-down Communication) จากหน่วยงานระดับจังหวัด ลงมายังหน่วยงานระดับอำเภอภายใต้การสั่งการของนายอำเภอ ทำหน้าที่แจ้งเตือนไปยังกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่สื่อสารต่อไปยังลูกบ้านผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เพื่อแจ้งให้ประชาชนเตรียมย้ายของขึ้นที่สูง หรือเตรียมการอพยพย้ายที่อยู่ชั่วคราว สอดคล้องกับแนวคิดเครือข่ายการสื่อสารตามแนวตั้งซึ่งอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2564) ได้อธิบายไว้ว่า เครือข่ายตามแนวตั้งมีลักษณะเป็นช่วงชั้น มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน มีองค์กรที่มีสถานภาพสูงกว่า และอยู่ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรที่เป็นลูกข่าย เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการไปยังนายอำเภอ เพื่อแจ้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านให้มีการแจ้งต่อไปยังประชาชนในหมู่บ้านให้เฝ้าระวังน้ำท่วม การใช้หอกระจายข่าวของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านสื่อสารไปยังลูกบ้านเพื่อเฝ้าระวังน้ำท่วม ในงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตตา ดีเจริญ (2556) ที่พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการรับข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน และมีความพึงพอใจในเนื้อหาข่าวสารที่ออกอากาศผ่านหอกระจายข่าวเนื่องจากเป็นเรื่องราวใกล้ตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย บุญเชิด และโสธร อนุกุลประชา (2564) ซึ่งศึกษาการใช้หอกระจายข่าวหมู่บ้านในการให้กระจายข่าวสารความรู้ด้านคุ้มครองผู้บริโภค และผลิตภัณฑ์สุขภาพแก่คนในชุมชน

2) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและความต้องการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างมากที่สุด มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. และประถมศึกษา มีพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยจากสื่อบุคคลในชุมชนมากที่สุด ได้แก่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รับข่าวสารผ่านสื่อ (Channel) อย่างหอกระจายข่าวหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือบุคคลแจ้งด้วยตัวเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเปิดรับข่าวสารในเรื่องการแจ้งแผนการเปิดศูนย์ผู้ประสบภัยและที่ตั้งศูนย์ผู้ประสบภัย ปริมาณน้ำในแม่น้ำมูล-ชี ปริมาณน้ำฝนที่คาดการณ์ในรอบปี การระบายจำนวนน้ำ และปริมาณน้ำฝนในแม่น้ำโขง ความต้องการรับรู้ข่าวสาร

ของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตตา ดีเจริญ (2556) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการรับข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน มีการรับฟังหอกระจายข่าวในช่วงเวลาเช้า และฟังเป็นประจำ เนื่องจากเป็นข่าวสารที่เป็นเรื่องใกล้ตัวหรือเรื่องในชีวิตประจำวันของประชาชนในหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยของเอกราช บุญเรือง และคณะ (2563) พบว่า ข้อจำกัดในการจัดการอุทกภัยด้านหนึ่งคือ การแจ้งเตือนภัยที่ยังไม่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับชุมชน แม้ว่าจะมีการแจ้งเตือนภัยผ่านทางรถประชาสัมพันธ์ของเทศบาล สถานีวิทยุของเทศบาล เสียงตามสายของชุมชน เว็บไซต์ของเทศบาล และผ่านทางสื่อบุคคลอย่างคณะกรรมการชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แต่จากผลการสำรวจประชาชนในพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานีในงานวิจัยนี้พบว่า ประชาชนรับข่าวสารที่มาจากผู้นำชุมชนในพื้นที่ของตนมากกว่าสื่อบุคคลอื่น ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น อีกทั้งจากการสนทนากลุ่มตัวแทนชาวบ้านก็มีผลที่สอดคล้องกันว่า ประชาชนในชุมชนต้องการรับข่าวสารเพื่อเฝ้าระวังอุทกภัยจากผู้นำชุมชน โดยให้เหตุผลว่าข่าวสารที่มาจากกำนันผู้ใหญ่บ้านมาจากแหล่งข่าวที่ถูกต้องไม่ใช่ข่าวลวง ในขณะที่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านได้รับข่าวสารมาจากไลน์กลุ่มอำเภอ (ที่ว่าการอำเภอ) ซึ่งมีความน่าเชื่อถือของข่าวสารสูง โดยกลุ่มคนเหล่านี้ใช้ช่องทางสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศรินทร์ โชคเพิ่มพูน และวิเชียร ก่อกิจกุล (2561) ที่พบว่า หอกระจายข่าวยังคงมีความสำคัญเพราะจัดเป็นช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดกับชุมชน และยังเป็นช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เนื้อหาสาระสำคัญแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี นำเสนอได้อย่างครอบคลุม ถูกต้อง รวดเร็ว และเพื่อประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชน

นอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงสำรวจยังพบว่า ประชาชนในพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์อย่างเฟซบุ๊กกลุ่มท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า มีกลุ่มออนไลน์ประเภทกลุ่มเปิดสาธารณะสื่อสารข่าวสารในท้องถิ่น ได้แก่ เฟซบุ๊กกลุ่มท้องถิ่น และไลน์โอเพนแชทกลุ่มท้องถิ่น การใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัช หลีกเมือง (2560) ที่พบว่า ประชาชนมีการใช้สื่อออนไลน์ และมีความต้องการข่าวสารประชาสัมพันธ์ผ่านทางเฟซบุ๊กจากหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ของตน รวมถึงยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของศุภการ กอผจญ (2565) ที่พบว่า การสื่อสารเพื่อจัดการน้ำท่วมในเทศบาลอุบลราชธานียังมีข้อจำกัด ภาครัฐควรมีการสื่อสารหลากหลายช่องทางโดยเฉพาะโซเชียลมีเดีย เพื่อแก้ไขปัญหาข่าวปลอมและข่าวปลุกกระแส

3) ความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการที่รัฐบาลจะพัฒนาให้มีการแจ้งเตือนภัยทางโทรศัพท์มือถือ แต่ทั้งนี้ก็เห็นว่ายังเป็นการยาก เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีสถานการณ์การเฝ้าระวังอุทกภัยที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้สื่อบุคคลที่อยู่ในพื้นที่และใกล้ชิดกับชาวบ้านอย่างผู้นำชุมชน จึงมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเตือน เฝ้าระวังภัย ผ่านสื่ออย่างหอกระจายข่าว รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ควรมีการกำหนดงบประมาณเพื่อซ่อมหอกระจายข่าวหมู่บ้านให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบรม มณียศ (2565) หอกระจายข่าวหมู่บ้านเสื่อมสภาพหรือชำรุด ลำโพงหอกระจายข่าวหมู่บ้านไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเห็นด้วยกับการพัฒนาแอปพลิเคชันของกระทรวงสาธารณสุขในการให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ใช้บันทึกข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ และผู้พิการในชุมชน โดยการปิกหมุดลงบนแผนที่ออนไลน์ ทำให้ง่ายต่อการสำรวจ และอพยพกลุ่มคนเปราะบางเหล่านี้ก่อนการเกิดอุทกภัย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นว่า ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องอุทกภัย การเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดอุทกภัย อันตรายที่มากับอุทกภัย การระวัง

โรคภัยที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย รวมถึงการฝึกซ้อมเพื่อรับมือกับอุทกภัย สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของพนม คลีณา (2549) ที่ระบุว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนา คือ การสื่อสารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ปัญหาสังคม พัฒนาความรู้และฝึกอบรม ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามเป้าประสงค์อย่างยั่งยืน

4) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารผ่านสื่อเพื่อเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยของประชาชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเพื่อเฝ้าระวังอุทกภัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการที่รัฐบาลจะพัฒนาให้มีการแจ้งเตือนภัยทางโทรศัพท์มือถือ แต่ทั้งนี้ก็ยังเห็นว่ายังเป็นการยาก เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีสถานการณ์การเฝ้าระวังอุทกภัยที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้สื่อบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ และใกล้ชิดกับชาวบ้านอย่างผู้นำชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเตือนเฝ้าระวังภัย ผ่านสื่ออย่างหอกระจายข่าว รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ควรมีการกำหนดงบประมาณเพื่อซ่อมหอกระจายข่าวหมู่บ้านให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบรม มณียศ (2565) ที่ว่าหอกระจายข่าวหมู่บ้านเสื่อมสภาพหรือชำรุด ลำโพงหอกระจายข่าวหมู่บ้านไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเห็นด้วยกับการพัฒนาแอปพลิเคชันของกระทรวงสาธารณสุขในการให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ใช้บันทึกข้อมูลผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ และผู้พิการในชุมชน โดยการปิกหมุดลงบนแผนที่ออนไลน์ ทำให้ง่ายต่อการสำรวจและอพยพกลุ่มคนเปราะบางเหล่านี้ ก่อนการเกิดอุทกภัย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นว่า ภาครัฐควรมีการสนับสนุนให้หน่วยงานในท้องถิ่นมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องอุทกภัย การเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดอุทกภัย อันตรายที่มากับอุทกภัย การระวังโรคภัยที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเกิดอุทกภัย รวมถึงการฝึกซ้อมเพื่อรับมือกับอุทกภัย สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของพนม คลีณา (2549) ที่ระบุว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนา คือ การสื่อสารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ปัญหาสังคม พัฒนาความรู้และฝึกอบรม ใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามเป้าประสงค์อย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะบริบทของพื้นที่ริมน้ำในจังหวัดอุบลราชธานี จึงควรมีการศึกษาให้ครอบคลุมในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในด้านความต้องการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเพื่อเฝ้าระวังอุทกภัย รวมถึงแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเพื่อเฝ้าระวังอุทกภัย และการพัฒนาการสื่อสารชุมชนอย่างยั่งยืน

6. เอกสารอ้างอิง

- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565, 1 กรกฎาคม). *การจัดการภัยพิบัติ*. <https://www.tmd.go.th/info.php?FileID=70>
- เกศรินทร์ โชคเพิ่มพูน และวิเชียร ก่อกิจกุล. (2561). แนวทางการบริหารจัดการหอกระจายข่าวแบบมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*, 12(1), 29-41.
- จิรัช หลีกเมือง. (2560). *การเปิดรับ ความพึงพอใจ และความต้องการข่าวสารประชาสัมพันธ์ของประชาชนเขตจตุจักรผ่านเฟซบุ๊กสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร* [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. STOU. <https://ir.stou.ac.th/handle.123456789/10450>.
- ชญาพัฒน์ เลิศอำนาจกิจเสรี. (2567). กลยุทธ์การจัดการอุทกภัยเชิงป้องกันในนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา*, 16(1), 118-132.

- ชาญชัย บุญเชิด และโสธร อนุกุลประชา. (2564). ผลของการให้ความรู้ด้านคุ้มครองผู้บริโภคโดยใช้หอกระจายข่าวหมู่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอภูทอก จังหัดยโสธร. *วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา*, 1(3), 34-47.
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. (2545). *การดำรงชีพของชุมชนสองฟากฝั่งลุ่มน้ำในภาวะน้ำท่วม: กรณีศึกษาชุมชนสองฟากฝั่งลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำชีในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิพย์สุดา ภูมิพาณิชย์, ยุทธนา ประณีต, และเติมศักดิ์ ทองอินทร์. (2560). การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อป้องกันสถานการณ์อุทกภัยในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำบางปะกง. *วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 229-238.
- บรม มณียศ. (2565, 1 กรกฎาคม). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนผ่านการสื่อสารของผู้ใหญ่บ้านในอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. CMUDC. <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:171675>.
- ประจักษ์ บุญอารีย์. (2543). *รวมบทความเกี่ยวกับวิถีชีวิตลุ่มน้ำมูล*. ม.ป.พ.
- พนม คล้ายยา. (2549). *การประยุกต์สื่อเพื่อการพัฒนา 1* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์. (2559). *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อสารชุมชน หน่วยที่ 1 – 5. หน่วยที่ 1 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นชุมชนและการสื่อสารชุมชน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พีระ จิโรสภณ. (2557). *เอกสารประกอบการสอนระดับบัณฑิตศึกษาชุดวิชาปรัชญานิตศาสตร์ และทฤษฎีการสื่อสาร*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมตตา ดีเจริญ. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดรายการกระจายข่าวเพื่อสนองตอบตามความต้องการของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. *นิเทศสยามปริทัศน์*, 12(13), 108-116.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558, 15 กันยายน). *แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ 2016*. Media Learning of Public Administration. http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_11.html
- วราศรี อัจฉริยะเดชา. (2558). *การเปิดรับและทัศนคติของกลุ่มคนเจนเอเรชั่นวาย ที่มีต่อข่าวบันเทิงในเว็บไซต์เฟซบุ๊ก Facebook*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:91587
- ศุภการ กอผลญ. (2565, 1 กรกฎาคม). *ศักยภาพของภาพรัฐในการจัดการปัญหาน้ำท่วม กรณีศึกษาเทศบาลอุบลราชธานีปี 2562* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:306739
- สำนักงานชลประทานที่ 7. (2566). *แบบรายงานจุดเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม*. สำนักงานชลประทานที่ 7.
- สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2565, 1 กรกฎาคม). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558*. http://policy.disaster.go.th/inner.policy-8.45/download/menu_1196/
- อริสรา รุ่งนนท์รัตน์ ชรินทร์สาร. (2561). *การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ: ต่อให้ติดใกล้ชิดผู้บริโภคโลกไร้รอยต่อ*. เอ็กสเปอร์เน็ท.

- อังคาร คชะว้างศรี. (2566, 1 กรกฎาคม). พฤติกรรมการซื้อสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของกลุ่มนักศึกษาจีนที่เข้ามาเรียนในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. TU.
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Creator/personDc/334108
- อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2564). นิเทศศาสตร์นวัตกรรมท้องถิ่น หลักการ แนวคิด นวัตกรรม. สำนักพิมพ์นาคร.
- เอกราช บุญเรือง, อโณทัย หาระสาร, และชนะบุรณ์ อินทรพันธุ์. (2563). การเสริมสร้างศักยภาพในการลดความเสี่ยงด้านอุทกภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานี. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 12(1), 204-224.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970) Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.